

Program 2019

Historisk Samfund for Viborg-egnen

De skandinaviske vikingers vej fra Baltikum til Byzans

Torsdag d. 17. januar 2019 kl. 19.30.

Sted: Sortebrødrehus, St. Sct. Mikkel's Gade 12, 8800 Viborg.

Foredrag ved cand.theol. og ph.d. Thomas Frank.

De skandinaviske vikingers vej fra Baltikum til Byzans. Skandinavernes forbindelse til Byzans fra 800-tallet. Kilderne, de arkæologiske fund og resultatet af en ekspedition ad kildernes rute.

Tidligere forsøg på at følge ruten har, fordi rejsetiden har været meget lang og ruten ufremkommelig, i mange år talt for en svag forbindelse til Byzans. Men Thomas Frank har ved at følge ruten påvist, at forbindelsen, som arkæologiske fund og kilderne peger på, var tættere.

Thomas Frank redegør for sit arbejde med dette og inddrager sin bog om ekspeditionen.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

Generalforsamling i Historisk Samfund for Viborg-egnen efterfulgt af foredrag

Tirsdag d. 26. februar 2019 kl. 18:30.

Sted: Sortebrødrehus, St. Sct. Mikkel's Gade 12, 8800 Viborg.

Generalforsamling:

Dagsorden:

1. Valg af dirigent og referent.
2. Formanden aflægger beretning for året 2018.
3. Kassereren fremlægger revideret regnskab for året 2018 til godkendelse.
4. Valg til bestyrelsen.
5. Valg af revisor. På valg er Jens Frydendal.
6. Indkomne forslag meddeles til formand Erik Jørgensen senest 4 dage før generalforsamlingen.
7. Eventuelt.

Herefter følger foredrag kl. 19.30 (ca.):

Danske pilgrimsrejsende til Jerusalem ca. 1100-1800

Foredrag ved middelalderhistoriker Jens Velle.

Allerede i kristendommens spæde start valfartede pilgrimme til de steder, hvor Kristus var født, levede og døde. Efter Jerusalems erobring i 1099 som afslutning på det såkaldte 1. korstog voksede antallet af tilstrømmende pilgrimme, korsfarere og eventyrlystne. Også mange danske dukkede gennem tiden op i det fjerne eksotiske land.

Allerede 1103 drog den danske kong Erik Ejegod på rejse mod Jerusalem. Hans rejse tog udgangspunkt i begivenheder på Viborg Landsting. Et halvt århundrede senere rejste Viborgbispen Svend og hans broder Eskild på pilgrimsfærd. Begge døde i Den Hellige By og blev begravet i "Fader Vors-kirken" på Oliebjerget.

Den 2. november 1995 blev der på foredragsholderens initiativ på stedet opstillet et mindemonument i form af en dobbeltskulptur ved billedhuggeren Erik Heide.

Nogle af de mange adelige, der tog på den besværlige og farefulde rejse til det muslimsk kontrollerede Jerusalem, blev af de franciskanske munke i byen slået til Ridder af Den Hellige Grav. Dette skete også for Otto Skram, der 1591 fik tildelt ridderslaget inde i kapellet over resterne af Kristi Grav.

I foredraget vil også blive behandlet de souvenirs, som de rejsende tog med hjem som minde.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

Egtvedpigens rejser

Torsdag d. 7. marts 2019 kl. 19:30.

Sted: Sortebrødrehus, St. Sct. Mikkel's Gade 12, 8800 Viborg.

Foredrag ved professor, dr.med. Jesper Lier Boldsen, Syddansk Universitet.

Hvor meget tusindårige skeletter kan fortælle os. Jesper Lier Boldsen fortæller om livets spor på de døde - skeletter og sporstoffer.

Den moderne udforskning af den danske middelalderbefolkning begyndte med udgravningen af Sct. Mikkel's Kirkegård i Viborg i 1977. Den udgravning gav de første indikationer af, hvordan livet og døden i Danmarks middelalder påvirkede den dengang levende befolkning. Viborg med sine mange sognekirker har haft en afgørende betydning for etableringen af det overordnede billede, vi har af livet i middelalderen. Men det er ikke hovedemnet for aftenens foredrag.

Det er mulighederne for at sige noget om livshistorien ud fra koncentrationen i knoglerne af forskellige sporstoffer og isotoper. Den kemiske analyse af knogler har en forholdsvis lang historie. Langt de fleste analyser har handlet om ¹⁴C-datering. Senere er man begyndt at se på ilt isotopratioen som indikator for temperatur og strontium ratioen som indikator for strontium kildens geologiske alder. Indenfor det seneste årti har vi på SDU udviklet et program, hvor vi ser på koncentrationen af godt 20 forskellige grundstoffer i knoglerne af mennesker fra Danmarks middelalder.

Det er ikke ratioerne eller koncentrationerne i sig selv, der er interessante, det er de udsagn, de kan give om hvor personen har været gennem livet, hvad vedkommende har spist og om der er blevet brugt medicin. På baggrund af målinger af næsten 300 børneskeletter bliver en række iøjnefaldende konklusioner om livshistorier taget op til kritisk diskussion.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

Da dannebrog faldt ned fra himlen i 1219

Tirsdag d. 23. april 2019 kl. 19:30.

Sted: Sortebrødrehus, St. Sct. Mikkel's Gade 12, 8800 Viborg.

Foredrag ved professor, dr.phil. Kurt Villads Jensen, Stockholms Universitet.

Dannebrog – en korstogsfane?

I 1219 faldt Dannebrog ned fra himlen og indgød de kæmpende danskere nyt mod, så Valdemar Sejrs endelig kunne erobre Tallinn og hele Estland. Historien om flaget kendes kun fra en kilde næsten 300 år senere, men kan der være noget om den? Hvor almindelig var det, at flag faldt ned fra himlen i begyndelsen

af 1200-tallet. Og hvordan forholdt det sig egentlig med hele baggrunden: De danske korstog og det danske Østersøimperium.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Folkeuniversitetet i Viborg.

Fredensgade og Slesvigsgade i 100 år

Lørdag d. 25. maj 2019 kl. 11.00.

Sted: I et telt på A.S. Ørstedsvej mellem Slesvigsgade og Fredensgade i Viborg.

Foredrag ved tidligere museumsleder Henning Ringgaard Lauridsen.

I 2018 er det 100 år siden, at de første huse i de to gader stod færdige. Året efter kom endnu flere til, og nybyggerierne fortsatte op gennem 20-erne. Boligerne blev opført som byggeforeningshuse efter en lov fra 1917, som gav sådanne foreninger mulighed for at opføre huse med statstilskud og relativt billige statslån. En del af husene blev bygget efter næsten identiske tegninger, som var udført af arkitekt og bygmester Aage Paludan, som i mange år var bestyrelsesmedlem i Viborg Arbejderforening. I de hundrede år, som er gået siden, har gaderne vokset sig til et både smukt og trygt kvarter, hvor de gamle huse har udviklet sig i mange retninger og nye er kommet til, men hvor det ensartede præg fra dengang stadig er tydeligt.

Arrangementet sker i samarbejde med jubilæumsudvalget i Fredensgade og Slesvigsgade.

Thorvald Bindesbølls liv og værker med focus på Viborg

Onsdag d. 11. september 2019 kl. 17:00.

Sted: Skovgaard Museet, Domkirkestræde 2, 8800 Viborg.

Foredrag ved kunsthistoriker Mirjam Gelfer Jørgensen.

Thorvald Bindesbøll kan med rette kaldes Danmarks første designer, idet han dækkede alle områder af dansk kunsthåndværk og -industri. Hans oeuvre omfatter både en unikaproduktion, men som en fremtrædende eksponent for tidens kunstindustrielle bevægelse udførte han også forlæg til en række virksomheder.

Han var uddannet arkitekt ligesom sin far, efter hvis hovedværk han blev opkaldt, men kun et fåtal af hans bygninger er bevaret, såsom Fiskepakhuse i Skagen. Bedst kendt er han i dag for sin keramik og sit sølvtøj. Det var i det smidige ler, han udviklede sin specielle ornamentale kunst, hvor han før andre så tidligt som i 1880'ernes midte skabte en egentlig abstrakt kunst.

Med sine smykker og bestik, fremstillet hos Holger Kyster i Kolding kom han ud til mange dele af befolkningen. Foredraget vil give et overblik over de mange sider af hans værk, der tillige omfatter møbler, tryksager (mest kendt er Hof-etiketten), plakater, springvand, glasmosaik mm.

Foredraget er arrangeret i samarbejde med Skovgaard Museet.

Kongernes Jelling og Gudenådalens Museum

Onsdag d. 9. oktober 2018 kl. 9 - 17.

Afgang: Gammeltorv (Domkirkepladsen) i Viborg kl. 9.00.

Udflugt, tilmelding nødvendig

Rundvisning ved overinspektør Hans Ole Matthiesen, Kongernes Jelling, i monumentområdet mellem høje, runesten, skibssætning og palisade med fortællinger fra Jellings fantastiske fortid - ca. kl. 11 til 12.

Frokost med Vikingetapas på Café Sejd med fortællinger af vikingehistorier. Mulighed for en kort tur inde i udstillingsbygningen, Kongernes Jelling.

På hjemvejen får vi en kort rundtur på Gudenådalens Museum med en gennemgang af Mammen-fundet, en samtidig stormand til Kongerne på Jelling.

Hjemkomst forventes kl. ca. 17.00.

Pris inkl. bustur, rundvisning og frokost, men ekskl. drikkevarer: 375 kr.

Der er plads til 45 personer i bussen. Deltagelse sker efter først til mølleprincippet. Sidste frist for tilmelding er nu den 1. oktober 2019.

Tilmelding sker til:
Steffen Elmer Jørgensen
elmerjorg47@gmail.com

"Fra Viborgeggen 2019" - præsentation af årbogen 2019

Mandag d. 18. november 2019 kl. 19:00.

Sted: Vestre Landsret, Asmildklostervej 21, 8800 Viborg.

Historisk Samfund vil denne aften være vært ved en lille forfriskning i anledning af udgivelsen af årbogen:

"Fra Viborgeggen 2019".

Vi starter med en rundvisning i den nye landsretsbygning, som blev taget i brug i 2014.

Flere af forfatterne til artiklerne vil være til stede og fortælle om arbejdet med stoffet. Vi opfordrer medlemmerne til at møde frem og samtidig afhente deres eksemplar af årbogen, da der tillægges porto til kontingentet ved forsendelse.

Denne aften afsløres også programmet for 2020.